

2018. gads

Publicēts: 28.07.2020.

Konceptuāli atbalsta kreditoru prasījumu atzišanas kārtības efektivizēšanu un Maksātnespējas administrācijas nosaukuma maiņu [↗](#)

Ceturtdien, 1. februārī, Saeima 1. lasījumā konceptuāli atbalstīja savstarpēji saistītos likumprojektus “Grozījumi Civilprocesa likumā” un “Grozījumi Maksātnespējas likumā”, ar kuriem plānots efektivizēt kreditoru prasījumu atzišanas kārtību, kā arī mainīt Maksātnespējas administrācijas nosaukumu uz “Maksātnespējas kontroles dienests”. Grozījumu mērķis - tiesvedības procesa efektivizēšana, lai nodrošinātu ātru un kvalitatīvu kreditoru tiesību aizsardzību maksātnespējas procesā.

Grozījumi paredz Maksātnespējas administrācijas nosaukuma maiņu, kā arī tiesības maksātnespējas procesa administratoram bez maksas saņemt informāciju no tiesas un skaidrāku noteiktās pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu maksātnespējas procesa administratora atlīdzībai. Vienlaikus Maksātnespējas likumā paredzēts administratīvo pārkāpumu izskatīšanas funkciju par maksātnespējas procesa pieteikumu neiesniegšanu no Valsts policijas kompetences nodot Maksātnespējas administrācijai.

Papildus grozījumi saistītajos likumprojektos nosaka kārtību, kādā izskata strīdus par tiesībām kreditoru prasījumu atzišanas procesā. Turpmāk paredzēts tiesvedību, kurā izskata strīdu par tiesībām un ir izskatāma civilprocesuālā kārtībā, integrēt juridiskās personas maksātnespējas procesa lietā, tādējādi padarot jautājuma izlemšanu efektīvāku. Līdz šim strīdu izšķiršana notiek divās atsevišķās tiesvedībās. Rezultātā varēja rasties situācija, ka potenciālajam kreditoram praktiski nebija izredžu ietekmēt maksātnespējas procesa norisi un tiesvedība varēja kļūt tikai formāla.

Likumprojektā “Grozījumi Maksātnespējas likumā” ietvertas izmaiņas saistībā ar Elektronisko maksātnespējas uzraudzības sistēmu, disciplinārlietu izskatīšanu, juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta piemērošanu noteiktos gadījumos arī tiesiskās aizsardzības procesam un jaunu pieeju tā saukto “ģimenes maksātnespējas procesu” depozītiem, kā arī maksātnespējas procesa administratoru atlīdzības jautājumiem.

Savukārt likumprojekts “Grozījumi Civilprocesa likumā” papildus paredz nekavējoties atcelt tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu un maksātnespējas procesa administratoru (personai ir tiesības pārsūdzēt tiesas lēmumā konstatētos pārkāpumus, bet tas neaptur atcelšanu).

Likumprojektā “Grozījumi Maksātnespējas likumā” arīdzan ietvertas normas citu tiesību aktu piemērošanai – Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas par maksātnespējas procedūrām, Saeimā atbalstītā likuma “Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā” un likumprojekts “Administratīvo pārkāpumu procesa likums”.

Ievērojami paaugstinājusies maksātnespējas procesu uzraudzības efektivitāte [↗](#)

2017.gadā, mainoties normatīvajam regulējumam un Maksātnespējas administrācijas (MNA) funkcijām, ievērojami uzlabota maksātnespējas procesu uzraudzība – tā šodien, 2018.gada 12.februārī, notikušajā Maksātnespējas jautājumu konsultatīvās padomes sēdē informēja MNA direktore Inese Šteina, iepazīstinot ar ziņojumu par MNA 2017.gadā paveikto.

Tieslietu ministrs Dzintars Rasnačs uzsver, ka 2017.gads ir bijis būtisku pārmaiņu gads maksātnespējas jomas sakārtošanā, palielinot valsts lomu tās uzraudzības sistēmā. Arī MNA sekmīgais darbs apliecina pirms diviem gadiem Tieslietu ministrijas uzsāktās maksātnespējas uzraudzības sistēmas reformas mērķu sasniegšanu.

Ministrs atzīst, ka mērķtiecīgi un konsekventi īstenoto reformu virzībā svarīga loma ir bijusi sadarbībai ar uzņēmēju organizācijām – Ārvalstu investoru padomi Latvijā, Latvijas Darba devēju konfederāciju, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru un Latvijas Komercbanku asociāciju, kā arī politiskajam atbalstam no valdības un parlamenta. "Maksātnespējas procesu uzraudzības efektivitāte ir būtiski paaugstinājusies", MNA un tiesībsargājošo iestāžu sadarbības nozīmi akcentē ministrs.

MNA direktore Inese Šteina informēja, ka nozarei 2017.gads bijis zīmīgs ar normatīvā regulējuma maiņu, pirmkārt, grozījumiem Maksātnespējas likumā, kā rezultātā ir sekmēta efektīvāka maksātnespējas procesa norise un nodrošināta stabilāka komercdarbības vide. Izmaiņas normatīvajā regulējumā paredz stingrākas prasības administratoru kvalifikācijai, reputācijai un profesionalitātei, kā arī ieviesta regulāra administratoru eksaminācija. Liels izaicinājums bija Maksātnespējas administrācijas jaunās funkcijas saistībā ar administratoru kvalifikācijas kontroli un jauniem pārbažu veidiem.

2017.gadā MNA izbeigusi 51 administratora sertifikāta darbību. Vairumā gadījumu administrators iesniedzis iesniegumu par sertifikāta darbības izbeigšanu (19) vai saņēmis negatīvu vērtējumu kvalifikācijas eksāmenā (16), kā arī nav pieteicies kvalifikācijas eksāmena kārtošanai (8). Astoņu administratoru sertifikātu darbība apturēta, savukārt seši administratori atstādināti no amata darbības veikšanas.

2017.gada sākumā maksātnespējas reģistrā bija 312, savukārt gada beigās – 255 administratori. Ziņojuma pārskata periodā ir organizēti divi administratoru kvalifikācijas eksāmeni, kurus kārtājuši 100 administratoru, no kuriem 84 personas eksāmenu nokārtoja un tika iecelti administratora amatā.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2017. gadā par 39,7% ir samazinājies MNA iesniegto sūdzību skaits, kas saistītas ar administratoru rīcību. Vērtējot administratoru rīcībā konstatēto pārkāpumu raksturu, secināms, ka pārkāpumi visbiežāk ir saistīti ar Maksātnespējas likumā noteikto termiņu un kārtības neievērošanu.

Maksātnespējas administratoru uzraudzība nodrošināta, izmantojot kompleksu pasākumu kopumu – uzraudzības kārtībā veiktas pārbaudes, sūdzību izskatīšanas laikā organizētās neplānotās pārbaudes, organizētas plānotas pārbaudes prakses vietās, kā arī administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšana.

Kopumā preventīvie uzraudzības pasākumi nodrošināti 456 maksātnespējas un tiesiskās aizsardzības procesos, 54 no tiem konstatēti pārkāpumi. Biežāk konstatēto pārkāpumu vidū ir darbības pārskatu nesniegšana (16), informācijas nesniegšana (15), savlaicīga pieteikuma par procesa izbeigšanu neiesniegšana tiesā (5) un savlaicīgi neveiktas procesuālās darbības (5).

I.Šteina informēja, ka MNA 2018. gadā ir noteikusi vairākas prioritātes, kas vērstas uz Maksātnespējas politikas attīstības pamatnostādņēs 2016. - 2020. gadam (turpmāk – Pamatnostādnes) noteikto mērķu sasniegšanu – tiks turpināts darbs pie ar administratora amata darbību saistīto jautājumu risināšanas; tāpat plānots nostiprināt pārskatīto preventīvas uzraudzības mehānismu praktisko piemērošanu, kā arī meklēti jauni risinājumi uzraudzības efektivitātes paaugstināšanai.

Pastiprināta uzmanība tiks veltīta maksātnespējas procesa izmaksu kontrolei, īstenojot uzraudzības pasākumus, tostarp veicot klātienē pārbaudes un piedaloties kreditoru sapulcēs. Tiks arī pilnveidota Elektroniskā maksātnespējas uzraudzības sistēma, uzlabojot rindas darbību un nodrošinot MNA darbības efektivitātes paaugstināšanu.

[Prezentācija "Maksātnespējas administrācijas 2017. gada ziņojums"](#)

Šodien, 31. maijā, Saeima galīgajā lasījumā atbalstīja savstarpēji saistītos likumprojektus "Grozījumi Maksātnespējas likumā" un "Grozījumi Civilprocesa likumā", ar kuriem plānots mainīt iestādes nosaukumu, efektīvākus tiesvedības procesus un strīdu izskatīšanas kārtību, nodrošinot ātru un kvalitatīvu kreditoru tiesību aizsardzību maksātnespējas procesā.

Likumprojekts "Grozījumi Maksātnespējas likumā" paredz Maksātnespējas administrācijas nosaukuma maiņu uz "Maksātnespējas kontroles dienests", kā arī skaidrāku noteiktās pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu maksātnespējas procesa administratora atlīdzībai.

Papildus grozījumi saistītajos likumprojektos nosaka kārtību, kādā izskata strīdus par tiesībām kreditoru prasījumu atzīšanas procesā. Turpmāk paredzēts tiesvedību, kurā izskata strīdu par tiesībām un ir izskatāma civilprocesuālā kārtībā, integrēt juridiskās personas maksātnespējas procesa lietā, tādējādi padarot jautājuma izlemšanu efektīvāku. Līdz šim strīdu izšķiršana notiek divās atsevišķās tiesvedībās. Rezultātā varēja rasties situācija, ka potenciālajam kreditoram praktiski nebija izredžu ietekmēt maksātnespējas procesa norisi un tiesvedība varēja kļūt tikai formāla.

Grozījumos ietvertas izmaiņas arī saistībā ar Elektronisko maksātnespējas uzskaites sistēmu, disciplinārlietu izskatīšanu, juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta piemērošanu noteiktos gadījumos arī tiesiskās aizsardzības procesam un maksātnespējas procesa administratora rīcība ar viltotiem dokumentiem, kā arī maksātnespējas procesa administratoru atlīdzības jautājumiem.

Likumprojekts "Grozījumi Civilprocesa likumā" papildus paredz nekavējoties atcelt tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu un maksātnespējas procesa administratoru (personai ir tiesības pārsūdzēt tiesas lēmumā konstatētos pārkāpumus, bet tas neaptur atcelšanu).

Likumprojektā "Grozījumi Maksātnespējas likumā" arīdza ietvertas normas citu tiesību aktu piemērošanai – Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas par maksātnespējas procedūrām un Saeimā atbalstītā likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā".

Paredzēts, ka grozījumi stāsies spēkā 2018. gada 1. jūlijā.

1. Eiropas Komisija 2018. gada ziņojumā par Latviju norāda, ka valdība ir pastiprinājusi maksātspējas procesa administratoru uzraudzību. Vienlaikus norādīts, ka attiecībā uz pēdējo profesijas reformu normatīvais regulējums ir pārstrādāts, ieviešot ciešāku uzraudzību, stingrākus noteikumus par interešu konfliktiem un smagākus sodus par amatpārkāpumiem.[1](#)

2. Savukārt Eiropas Savienības Padomes lēmumā par Latvijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2018. gada stabilitātes programmu uzsvērts, ka pēdējo gadu laikā ir ievērojami nostiprināts maksātspējas procesa regulējums, tādējādi ierobežojot ļaunprātīgas izmantošanas iespējas.[2](#)

3. Tāpat Ārvalstu investoru padome Latvijā vairākkārt ir uzsvērusi, ka Pēdējo piecu gadu laikā ir manāmi uzlabojusies situācija maksātspējas administrēšanas jomā, kas saistīta ar ierēdņu un tiesībsargājošo iestāžu aktīvu darbu.

“Viennozīmīgi varam apstiprināt, ka situācija kopumā ir uzlabojusies. Un piecos gados notikušas ļoti lielas pārmaiņas. Sākām ar to brīdi, ka maksātspējas jomā bijām tiešām dziļā bedrē – bija parādījušies daudzi īpatnēji grupējumi un cilvēki bija iebiedēti, gan parastie uzņēmēji, gan bieži vien tiesībsargājošo iestāžu darbinieki nebija īpaši spējīgi cīnīties pret šiem grupējumiem. Bet tagad notikušas pozitīvas pārmaiņas, īpaši pēdējā gada laikā,” sacīja Ilze Znotiņa.[3](#)

ĀIPL augstu vērtē Latvijas valdības paveikto maksātspējas procesu uzlabošanā, kas ir bijusi pastāvīgā ĀIPL uzmanības lokā pēdējos piecus gadus. Tāpat mēs atzinīgi vērtējam valdības nesen pieņemto rīcības plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas apkarošanai. Un jāpiebilst arī tas, ka pēdējā pusotra gada laikā ir vērojamas dažu tiesībsargājošo un uzraudzības iestāžu, tostarp Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un Maksātspējas administrācijas, pūles atjaunot sabiedrības uzticēšanos to kapacitātei.[4](#)

4. Starptautiskais Valūtas fonds šobrīd veic Latvijas maksātspējas tiesiskā regulējuma novērtējumu.

No šī gada 14. līdz 18. maijam Starptautiskā Valūtas fonda eksperti viesojās Latvijā. Sākotnējais ekspertu viedoklis liecina par uzsāktu reformu pareizību. Vienlaikus eksperti atzina, ka izpētes gaitā jau ir ieguvuši pārliecību par veikto reformu pozitīvu ietekmi uz maksātspējas procesiem Latvijā un uzsāktās reformas ir turpināmas uzsāktajā virzienā.

Pirmdien, 2.jūlijā, plkst. 11.00 Maksātspējas kontroles dienestā (Mārstaļu ielā 19, Rīgā) notiks preses brifings par aktualitātēm maksātspējas jomā.

Mediju pārstāvji tiks informēti par š.g. pirmajā pusgadā konstatētajiem pārkāpumiem Maksātspējas kontroles dienesta (MKD) veiktajās pārbaudēs, tostarp, administratoru prakses vietās, un administratoru saraksta (rindas) veidošanas kārtību, kā arī administratoru kvalifikācijas eksāmenu rezultātiem.

Pasākumā tiks sniegta informācija par Elektroniskās maksātspējas uzskaites sistēmas (EMUS) darbības uzsākšanu 1. jūlijā un jaunām kontroles iespējām maksātspējas procesu un administratoru darbības uzraudzībā.

Maksātspējas kontroles dienests informēs arī par jaunākajām izmaiņām maksātspējas procesu tiesiskajā regulējumā – 1.jūlijā stājās spēkā nozīmīgi Maksātspējas likuma grozījumi, kas paredz efektīvāku strīdu izskatīšanas kārtību, nodrošinot lielāku kreditoru tiesību aizsardzību maksātspējas procesā.

Papildu informācija:

2018.gada 31.maijā tika pieņemts likums "Grozījumi Maksātspējas likumā", saskaņā ar kuru paredzēts mainīt Maksātspējas administrācijas nosaukumu, nosakot, ka iestādes nosaukums no 2018.gada 1.jūlija ir Maksātspējas kontroles dienests.

Saistībā ar nosaukuma maiņu no 2018.gada 1.jūlija tiks mainīta gan tīmekļa vietnes adrese (turpmāk – www.mkd.gov.lv), gan iestādes centrālā elektroniskā pasta adrese (turpmāk – mkd@mkd.gov.lv). Tāpat tiks mainītas MKD darbinieku elektroniskā pasta adreses – turpmāk vards.uzvards@mkd.gov.lv.

Mediju ievēribai:

Preses konference notiks Mārstaļu ielā 19, 2.stāvā. Dalību konferencē lūgums pieteikt uz e-pastu: Lana.Maulina@tm.gov.lv vai pa tālruni 67036738 līdz 2.jūlija plkst. 10.00.

Otrdien, 7.augustā, Ministru kabinetā apstiprināti Maksātspējas kontroles dienesta (turpmāk - MKD) tīmekļvietnē www.mkd.gov.lv publicējamo ziņu noteikumi, kuri nosaka MKD publiskoto ziņu apjomu, kā arī publicēšanas kārtību.

Noteikumi paredz, ka ziņas par maksātspējas procesa administratoriem un tiesiskās aizsardzības procesu uzraugošajām personām tiks publicētas, izmantojot Elektroniskajā maksātspējas uzskaites sistēmā (EMUS) iekļauto informāciju. Līdz ar to noteiktas ziņas kļūs publiski pieejamas ikvienam.

Tas nozīmē, ka ikviens vietnē www.mkd.gov.lv varēs pārlicināties par maksātspējas administratoru un tiesiskās aizsardzības procesu uzraugošo personu kvalifikāciju, profesionālo darbību un tās rezultātiem, kā arī citu informāciju. Turklāt MKD tīmekļvietnē publiskojamās ziņas par administratoru vai uzraugošo personu būs publiski pieejamas visu administratora un uzraugošās personas darbības laiku un vēl divus gadus divus gadus no dienas, kad administrators ir atcelts vai atbrīvots no amata vai divus gadus no dienas, kad izbeigti visi uzraugošās personas lietvedībā esošie un bijušie tiesiskās aizsardzības procesi.

Uzraugošajām personām būs iespēja iesniegt publicēšanai MKD tīmekļvietnē informāciju par savu kvalifikāciju, kā arī tiks publicēti uzraugošo personu darbības rezultāti, līdz ar to vairojot iespēju tām potenciāli tikt ieceltām tiesiskās aizsardzības procesos.

MKD tīmekļvietnē publicējamo ziņu noteikumu mērķis ir nodrošināt maksātspējas procesu un tiesiskās aizsardzības procesu caurskatāmību un veicināt sabiedrības kontroli pār minētajiem procesiem. Tāpat interesenti MKD tīmekļvietnē pieejamās ziņas varēs izmantot pētniecībā, sniedzot vērtīgas atziņas par maksātspējas procesu un tiesiskās aizsardzības procesu norisi Latvijā.